

אובדן מזון והצלת מזון בישראל.

היבטים כלכליים, חברתיים, סביבתיים

גידי כרוך, מנכ"ל, לקט ישראל

חן הרצוג, כלכלן ראשי, BDO

BDO
זיו האפט
Consulting Group

לקט ישראל
בנק המזון הלאומי

בישראל

דו"ח מבקר המדינה לשנת 2015 :

× "הנושא של אובדן מזון עוד לא זכה להתייחסות ממשלתית."

× "לא קיימים נתונים רשמיים על כמויות המזון האובד בשרשרת הספקת המזון."

בעולם

✓ חוק השומרוני הטוב, ארה"ב 1996

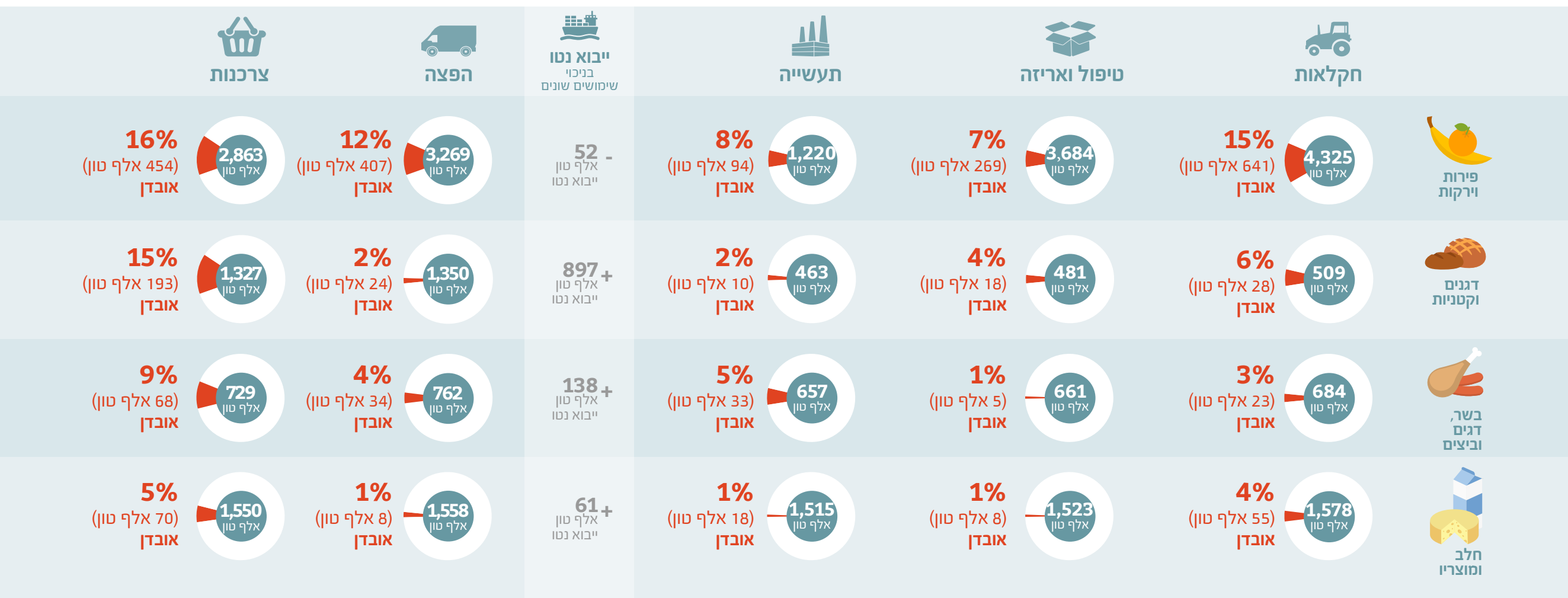
✓ דו"ח אובדן המזון של האו"ם

✓ יעד הפחתת אובדן מזון ב- 50% עד 2030 נקבע באו"ם ובארה"ב, ספטמבר 2015

דו"ח אובדן המזון - הנושאים העיקריים

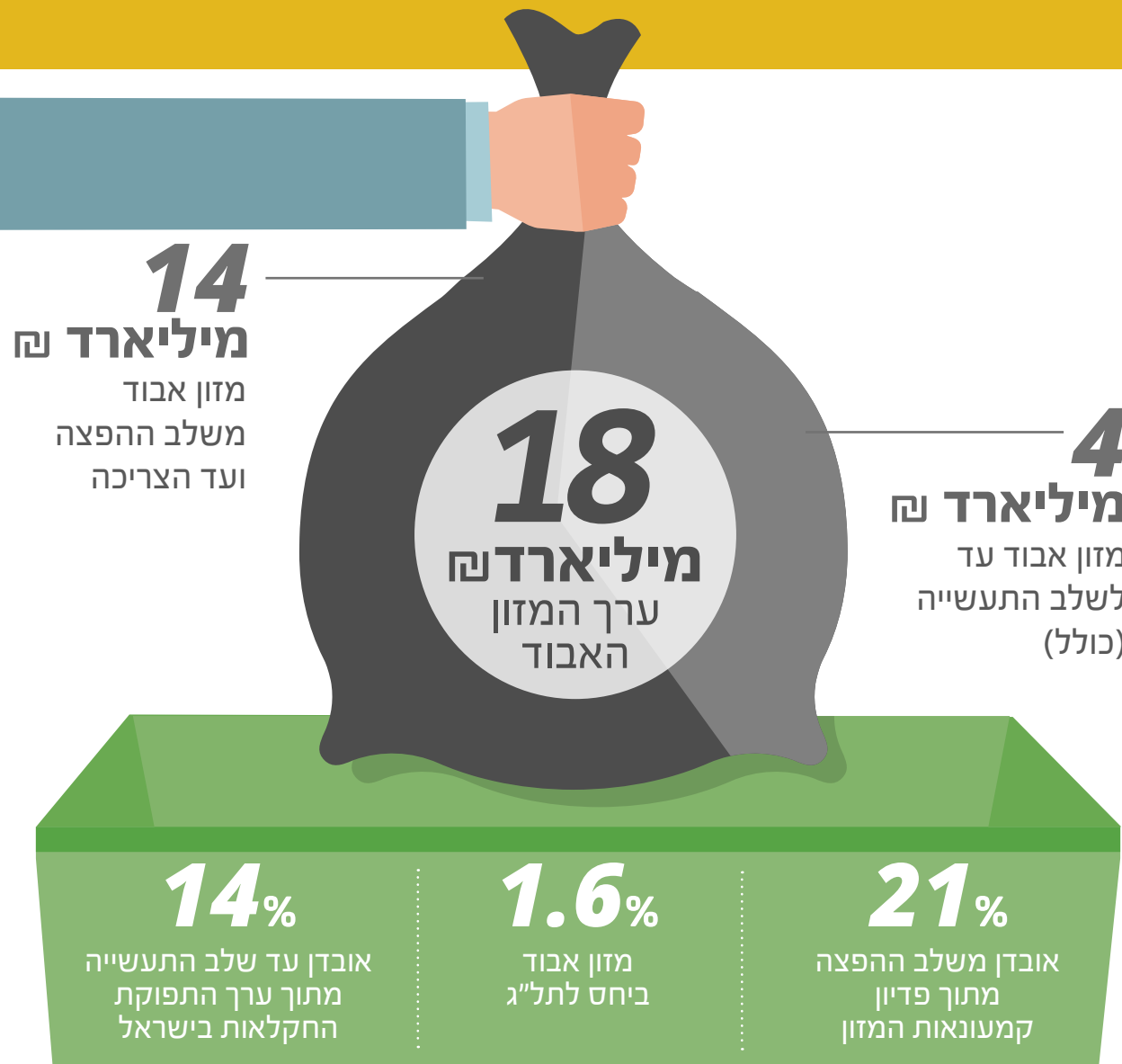
- 1** כמה מזון הולך לאיבוד בישראל?
- 2** כמה מהמזון האבוד הוא בר הצלה?
- 3** למה כדאי להציל מזון?
- 4** מדוע יש אובדן מזון?
- 5** כמה מזון צריך להציל?
- 6** כדאיות הצלת מזון למשק הלאומי
- 7** המדיניות לעידוד הצלת מזון

מודל שרשרת הערך של המזון בישראל

הערכת אובדן המזון מתבסס על מודל כלכלי של שרשרת הערך בענף המזון בישראל. האובדן נאמד בכל שלב למדגם של 50 סוגי מזון עיקריים

1. כמה מזון הולך לאיבוד בישראל?

- האובדן - 2.5 מיליון טון לשנה
- שווי האובדן - 18 מיליארד ₪
- שווה ערך ל- 615 ₪ לחודש
למשק בית

אובדן המזון בישראל - 2.5 מיליון טון לשנה, כ- 35% מייצור המזון

1. כמה מזון הולך לאיבוד בישראל?

אומדן אובדן מזון בישראל, באלפי טונות לשנה

אלפי טון	חקלאות	טיפול ואריזה	תעשייה	הפצה	צרכנות	סה"כ
פירות וירקות	641	269	94	407	454	1,865
דגנים וקטניות	28	18	10	24	193	272
בשר ביצים ודגים	23	5	33	34	68	162
חלב ומוצריו	55	8	18	8	70	159
סה"כ	748	299	155	472	784	2,458

75% מהאובדן הכמותי בישראל הוא של פירות וירקות

2. כמה מהמזון האבוד הוא בר-הצלה?

מזון בר הצלה

- ✓ תוצרת חקלאית אכילה שלא נקטפה
- ✓ תוצרת חקלאית עם פגמים אסתטיים
- ✓ תוצרת חקלאית שלא נמכרה בשווקים הסיטונאים
- ✓ עודפים ברשתות השיווק ובחנויות שלא נמכרו
- ✓ עודפי מזון מוכן בתעשיית הקייטרינג מטבחים מוסדיים ומסעדות
- ✓ מזון ארוז עם פגמים באריזה או פגמים צורניים
- ✓ מזון המתקרב למועד פקיעת תוקף ולא צפוי להימכר

מזון שאינו בר הצלה למאכל בני אדם

- ✗ בעלי חיים חולים או פגרים
- ✗ מזון נגוע במחלות
- ✗ מזון שניזוק מפגעי טבע
- ✗ מזון שהתקלקל
- ✗ עודפים בתהליך הכנת מזון (קליפות, גרעינים, עור, שומן)
- ✗ מזון שהגיע לצלחת ולא נאכל

- מזון בר הצלה = מזון ראוי למאכל
- כמחצית מהמזון האבוד הוא בר הצלה
- 1.3 מיליון טון בשנה
- בשווי של כ- 8 מיליארד ש"ח

3. למה כדאי להציל מזון?

3

יתרון סביבתי

צמצום פליטת מזהמים, גזי חממה, ושימוש במשאבי קרקע ומים

2

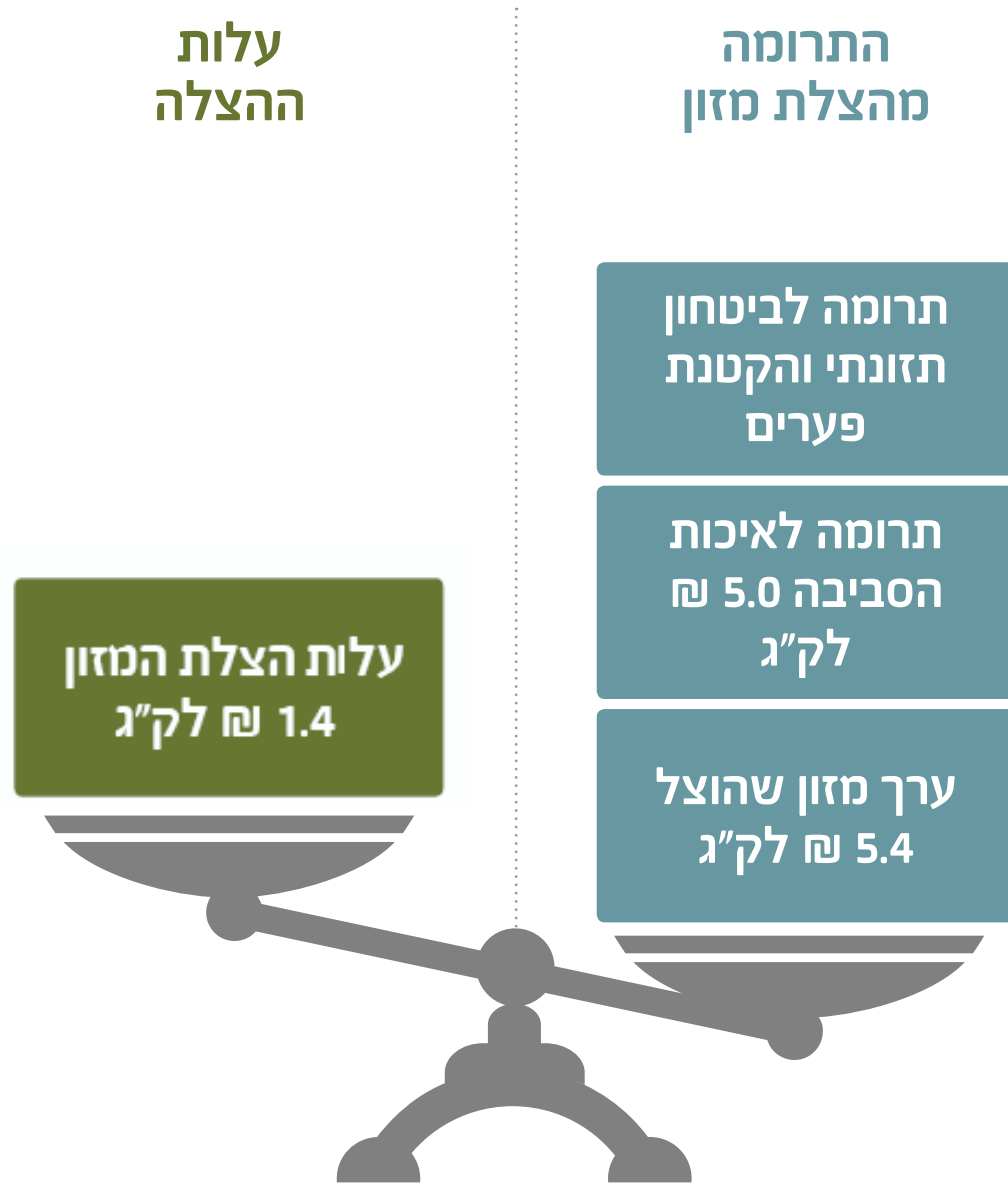
יתרון חברתי

הקטנת פערים בחברה וצמצום אי ביטחון תזונתי של השכבות המוחלשות

1

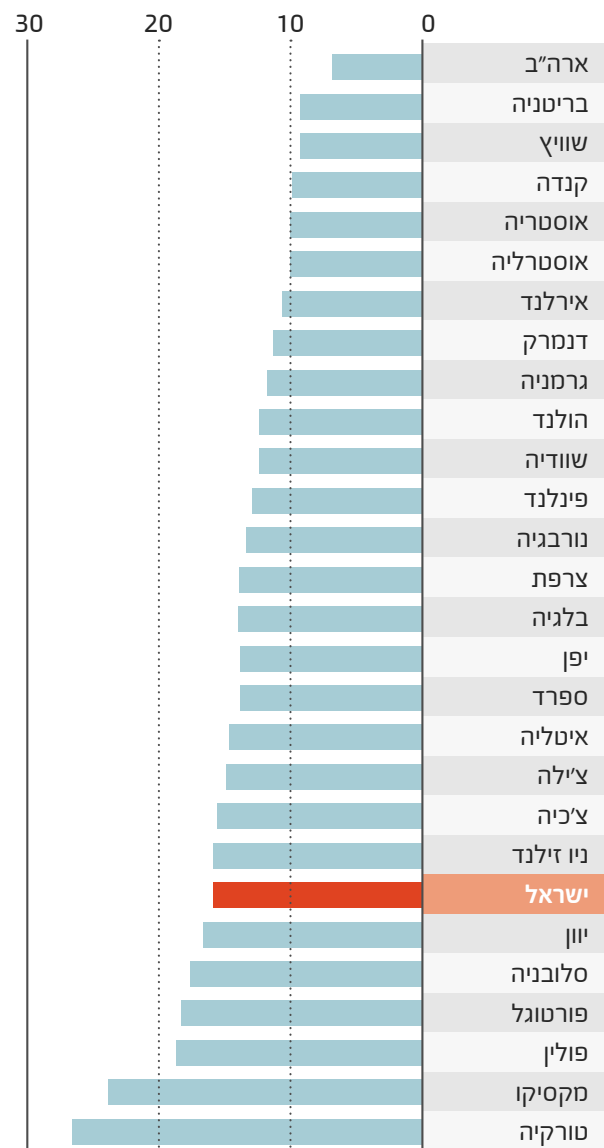
יתרון כלכלי

הצלת מזון משמעה הפיכת פסולת שערכה אפסי או שלילי למוצר בעל ערך כלכלי. תורמת להגדלת התוצר והפרייה במשק

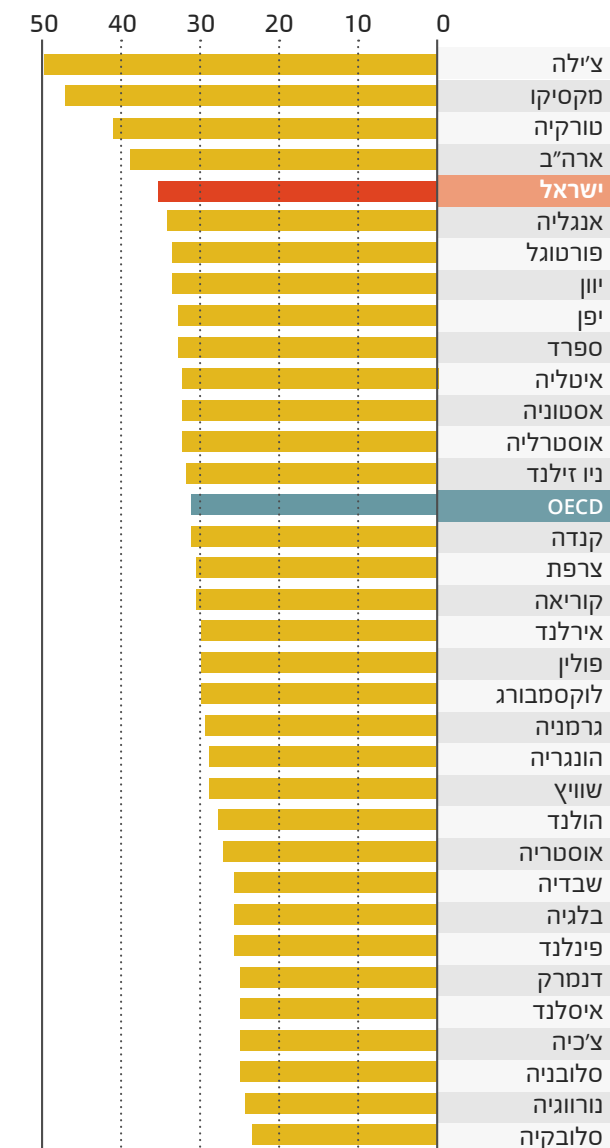

- עלות ההצלה נמוכה ב- 75% לעומת אלטרנטיבה של תרומה או סבסוד מזון
- שווי המזון המוצל פי 3.6 ביחס לעלות ההצלה
- בתוספת השפעות סביבתיות, המכפיל: 7.2
- הגדלת פריון ותפוקה של החקלאות ותעשיית המזון

שיעור ההוצאה על
 מזון מתוך ההוצאה על
 צריכה פרטית 2015

מדד ג'יני למדידת אי
 שוויון בהכנסות נטו
 במדינות ה-OECD

הצלת מזון הינה מדיניות חברתית אפקטיבית במיוחד בישראל שבה ההוצאה על מזון ביחס לצריכה הפרטית גבוהה

יצור מזון	הצלת מזון	
 מזון בעל ערך תזונתי מלא	 מזון בעל ערך תזונתי מלא יתכנו פגמים אסטטיים	
100%	100%	שווי תזונתי
	אפסי 	שימוש בקרקע
	אפסי 	שימוש במים
	אין	פליטות גזי חממה בהליך הגידול
	אין	שימוש בדשנים וקוטלי מזיקים
		עלות לוגיסטיקה, הפצה ושינוע

- חלופה לייצור מזון ללא ההשפעות הסביבתיות
- כל קילו של הצלת מזון מונע נזק סביבתי בגובה 5 ₪ (בממוצע עולמי - FAO)
- 20% מפליטת גזי החממה בעולם, מייצור מזון

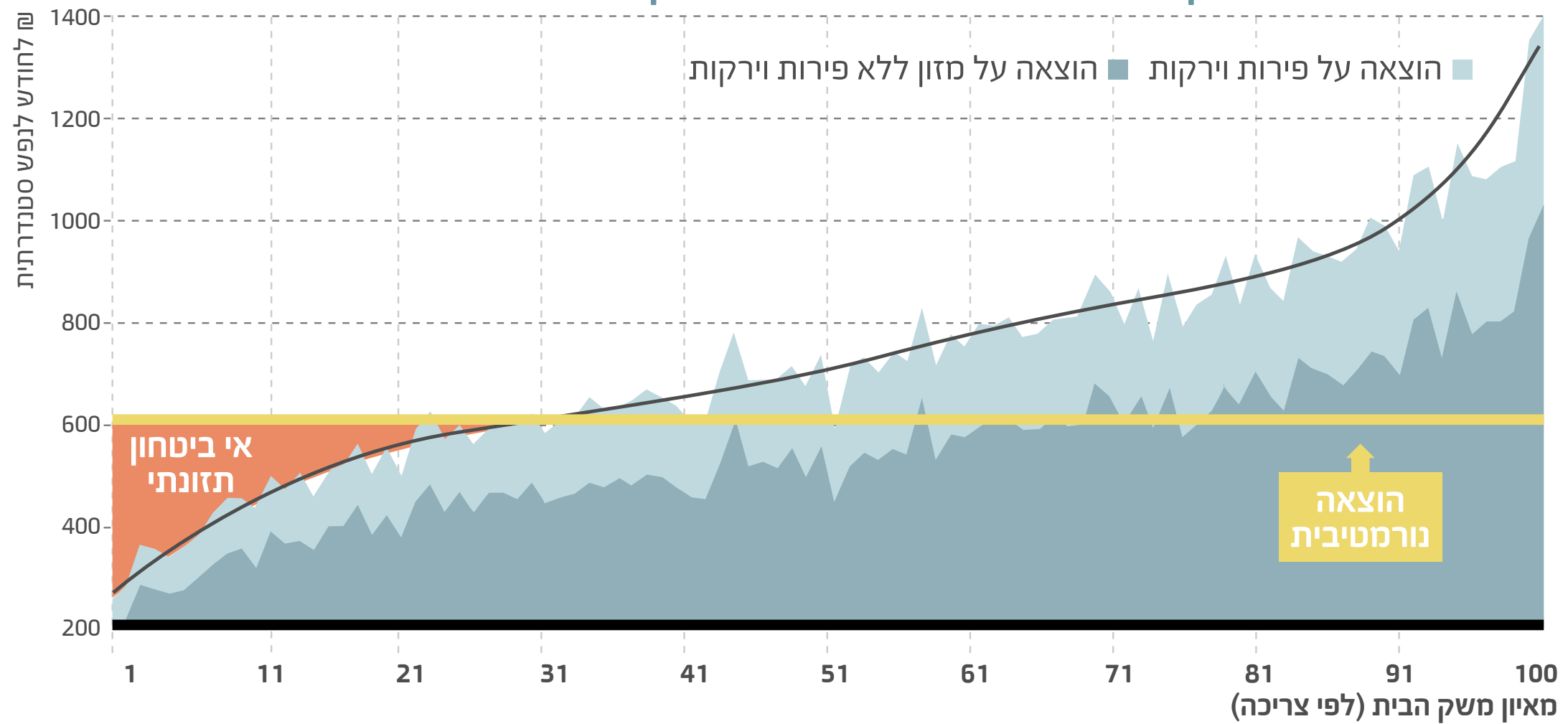
4. אם זה כל כך כדאי, מדוע יש אובדן מזון?

אי-הצלת מזון נובעת ממצב של כשל שוק:

- שווי השוק של המזון האבוד (סוג ב', עודפים וכד')
- נמוך מעלות ההצלה. לכן בתנאי שוק אין כדאיות לייצר/למכור
- אבל, השווי לנזקקים גבוה פי 3.6 מעלות ההצלה
- השווי למשק הלאומי (כולל השפעות סביבתיות) גבוה פי 7

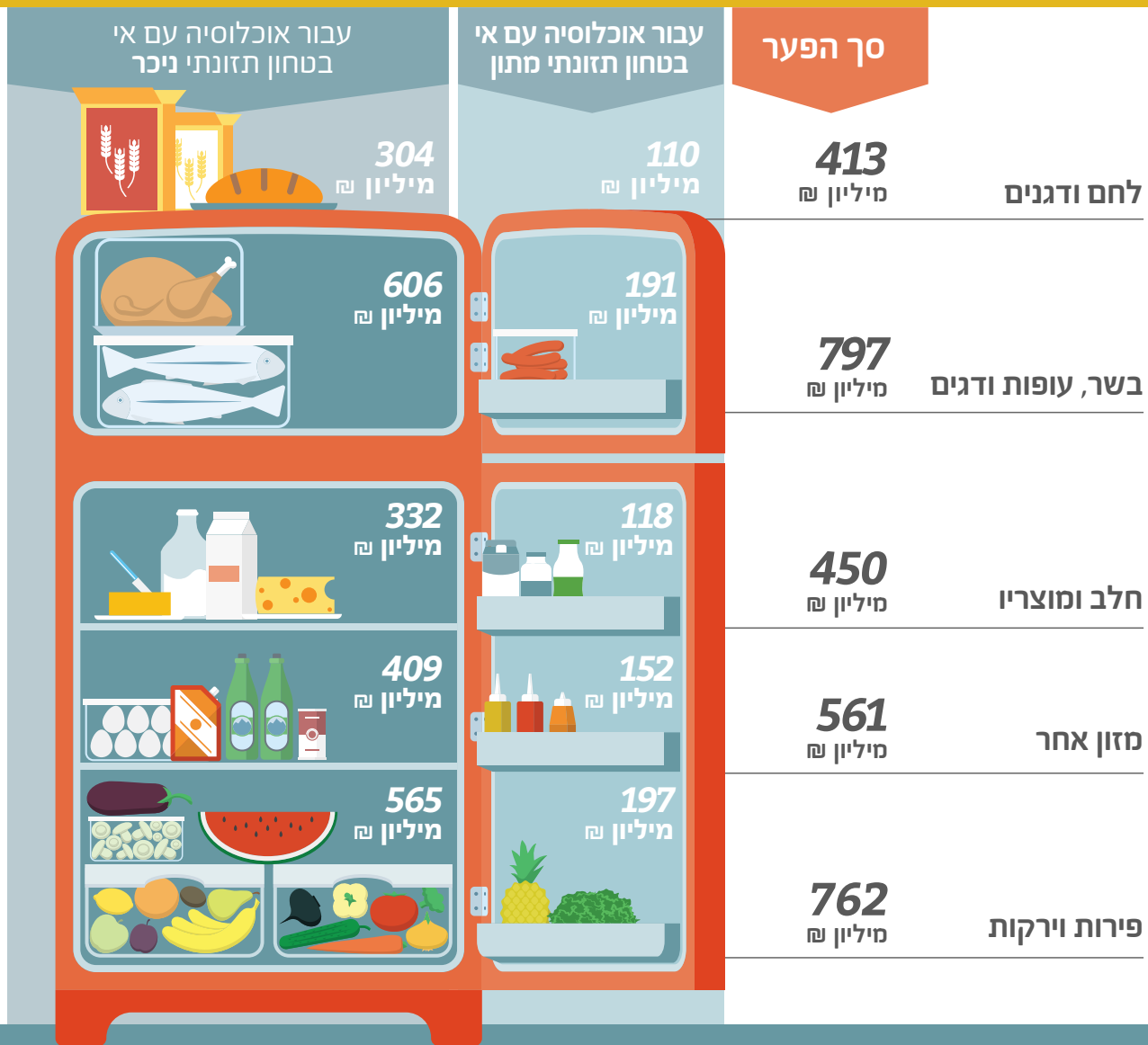
במצבים של כשל שוק, כוחות השוק לא מספיקים. נדרשת התערבות חיצונית

ההוצאה לנפש על מזון ביחס להוצאה נורמטיבית לביטחון תזונתי

פער ההוצאה על מזון של האוכלוסייה באי-בטחון תזונתי ביחס להוצאה הנורמטיבית 3 מיליארד ש"ח

הפער ההוצאה בשל אי-בטחון תזונתי

הפער בהוצאה על צריכת מזון ביחס לרמת ההוצאה הנורמטיבית עבור האוכלוסייה המתאפיינת באי בטחון תזונתי

3
מיליארד ₪

לעומת:

840 מיליון ₪
עלות צמצום הפער ע"י הצלת מזון

הצלת 25% מהמזון האבוד הינה הצלת מזון בשווי מלוא פער אי-הבטחון התזונתי

6. התרומה למשק מהצלת מזון

25%	10%	5%	1% מצב קיים	שיעור הצלת מזון מתוך המזון האבוד
600,000	200,000	100,000	20,000	היקף הצלת מזון בטונות
100%	40%	20%	4%	הצלת מזון כשיעור מהפער התזונתי של חסרי ביטחון תזונתי
3,000	1,200	600	120	שווי מזון מוצל במונחי ערך המזון
840	280	140	28	עלות הצלה המזון
2,160	920	460	92	רווח למשק הלאומי לפני השפעות חיצוניות
3,000	1,000	500	100	תרומה סביבתית וחברתית לפי FAO
5,160	1,920	960	192	סה"כ רווח מהצלת מזון למשק הלאומי

הצלת 25% מהמזון האבוד תיצור רווח ישיר למשק הלאומי של 2.1 מיליארד ₪ הרווח בתוספת השפעת סביבתיות כ- 5.1 מיליארד ש"ח

קביעת יעד לאומי להפחתת אובדן מזון,
50% עד 2030 (בדומה לארה"ב)

השלמת חקיקת חוק עידוד הצלת עודפי
מזון (בדומה לחוק השומרוני הטוב ארה"ב)

חיוב גופים ממשלתיים בהתקשרות
עמותת הצלת מזון מוכרת

אובדן מזון והצלת מזון בישראל.

היבטים כלכליים, חברתיים, סביבתיים

לתקציר הדו"ח / הדו"ח המלא

לחץ כאן